

Učni načrt

VIDEO-FILMSKA DELAVNICA

Umetniška gimnazija, dramsko-gledališka smer

Druge oblike samostojnega ali skupinskega dela (140 ur)

UČNI NAČRT

VIDEO-FILMSKA DELAVNICA

Gimnazija; umetniška gimnazija, dramsko-gledališka smer

Druge oblike samostojnega ali skupinskega dela (140 ur)

Predmetna komisija:

Marjan Bevk, Gimnazija Nova Gorica, predsednik

Natalija Arčon, Gimnazija Nova Gorica, članica

Avtor:

Jože Dolmark, Gimnazija Nova Gorica

Recenzenta:

doc. **Jan Zakonjšek**, Univerza v Ljubljani, Akademija za gledališče, radio, film in televizijo

Boris Palčič, Gimnazija Koper

Izdala: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo

Za ministrstvo: dr. Igor Lukšič

Za zavod: mag. Gregor Mohorčič

Uredila: Lektor'ca

Jezikovni pregled: Lektor'ca

Ljubljana, 2010

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

37.091.214:791.6(0.034.2)
37.091.214:621.39(0.034.2)

DOLMARK, Jože

Učni načrt. Video-filmska delavnica [Elektronski vir] :
gimnazija, umetniška gimnazija, dramsko-gledališka smer : druge
oblike samostojnega ali skupinskega dela (140 ur) / avtor Jože
Dolmark. - El. knjiga. - Ljubljana : Ministrstvo za šolstvo in
šport : Zavod RS za šolstvo, 2010

Način dostopa (URL): [http://portal.mss.edus.si/msswww/programi2010/
programi/gimnazija/umet_gim/UN_Video-filmska_delavnica.pdf](http://portal.mss.edus.si/msswww/programi2010/programi/gimnazija/umet_gim/UN_Video-filmska_delavnica.pdf)

ISBN 978-961-234-893-9 (Zavod RS za šolstvo)

250771968

Sprejeto na 128. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 17. 12. 2009.

KAZALO

1 OPREDELITEV DELAVNICE.....	4
2 SPLOŠNI CILJI IN KOMPETENCE	5
3 CILJI IN VSEBINE	6
3.1 Osnove fotografskega in elektronskega zapisa slike.....	6
3.2 <i>Elementi filmskega jezika</i>	7
3.3 <i>Svetloba v filmu in sorodnih medijih</i>	8
3.4 Tehnologija video- in avdiosnemanja	8
3.5 Tehnika in estetika filmske in videomontaže.....	9
3.6 Osnove videoprodukcije.....	10
4 PRIČAKOVANI REZULTATI	11
4.1 Vsebinska znanja.....	11
4.2 Procesna znanja	11
5 MEDPREDMETNE POVEZAVE	12
5.1 Cilji in dejavnosti medpredmetnih povezav.....	12
5.2 Dejavnosti za razvoj kompetenc	14
6 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA	15

1 OPREDELITEV DELAVNICE

Delavnica se izvaja v obsegu 140 ur v 3. in 4. letniku. V delavnici delu je poudarek na posredovanju veščin in vajah zasnove, organizacije, snemanja in postprodukcije videozapisa. Dijaki¹ so ob koncu šolanja usposobljeni za samostojno produkcijo strukturiranega vizualnega zapisa oziroma za praktično poznavanje vseh faz tega dela.

Povezovanje elektronske vizualne produkcije z gledališko, plesno in glasbeno zlasti s privajanjem na ustvarjalno sodelovanje z drugimi ustvarjalci. K temu spada tudi krepitev pozitivnega odnosa do uporabe vizualne podpore v drugih ustvarjalnih kreativnih dejavnostih. Dijake uvaja v razumevanje sodobnih komunikacijskih medijev.

¹ V tem učnem načrtu izraz *dijak* velja enakovredno za *dijaka* in *dijakinjo*. Enako velja izraz *učitelj* enakovredno za *učitelje* in *učiteljice*.

2 SPLOŠNI CILJI IN KOMPETENCE

Cilji:

- spoznavanje osnovnih zakonitosti percepcije, zapisovanja in reprodukcije gibljive slike in zvoka,
- spoznavanje osnovnih zakonitosti in tehnike estetskega oblikovanja (snemanje slike in zvoka, montaža),
- razumevanje in osvajanje zakonitosti filmskega jezika,
- učenje praktičnih veščin, zlasti spoznavanje sodobne digitalne tehnologije in njene uporabe,
- obvladovanje celotnega delovnega procesa od zasnove, organizacije, snemanja in montaže, do predvajanja oziroma distribucije,
- spoznavanje zvrsti vizualnega komuniciranja (dokumentarni videozapis, vizualna sporočila, kratki igrani film ...),
- razvijanje uporabe tehnologije informacijske družbe,
- razvijanje lastne osebnosti ob odkrivanju zakonitosti vizualnega komuniciranja.

3 CILJI IN VSEBINE

Učni načrt navaja delitev znanj na splošna in *posebna znanja*. Splošna znanja (SZ) so opredeljena kot znanja, potrebna za splošno izobrazbo in so namenjena vsem dijakom, zato jih mora učitelj obvezno obravnavati. *Posebna znanja* (PZ) opredeljujejo dodatna ali poglobljena znanja, ki jih učitelj obravnava glede na zmožnosti in interese dijakov ter glede na strokovne zahteve gimnazijskega programa. V poglavju *Cilji in vsebine* so:

- splošna znanja zapisana v pokončnem tisku,
- *posebna znanja pa pisana v poševnem tisku.*

3.1 OSNOVE FOTOGRAFSKEGA IN ELEKTRONSKEGA ZAPISA SLIKE

Cilji

Dijaki:

- spoznajo fizikalne zakonitosti fotografskega in kinematografskega zapisa slike,
- se naučijo ravnanja z digitalnim fotoaparatom in videokamero,
- se seznanijo z nosilci slike in zvoka in najpogostejšimi formati digitalnega zapisa slike in zvoka,
- obvladujejo nadzor fotografskih parametrov slike (ostrina, ekspozicija, reprodukcija barv),
- se naučijo funkcionalno uporabljati različne objektivne,
- spoznajo pojem »globina polja«,
- razumejo odvisnost svetlobnega obsega motiva od zmogljivosti medija,
- spoznajo pojem »barvna temperatura«,
- spoznajo lastnosti različnih nosilcev slike,
- *se seznanijo s principi vizualne percepcije in relativnostjo fotografske podobe,*
- *spoznajo razliko med analognim in digitalnim zapisom slike.*

Vsebine

- Digitalni fotoaparati in pribor.
- Videokamera in pribor.
- Nosilci slike.
- Vaja – uporaba objektivov.
- Vaja – globina polja.

- Vaja – kontrola ekspozicije, svetlobni obseg motiva, kontrast.
- Vaja – prilagajanje medija barvni temperaturi vira svetlobe.
- *Priprava in vzdrževanje opreme za fotografiranje in snemanje.*
- *Pregledovanje in arhiviranje fotografskih in videoposnetkov.*

Didaktična priporočila

Dijaki se najprej seznanijo s teoretičnimi osnovami fotografskega zapisa. Z demonstracijami in preprostimi vodenimi vajami se naučijo ravnanja z napravami, ki jih bodo potrebovali pri izvedbi praktičnih vaj. V tej fazi so vaje predvsem fotografske in jih dijaki izvajajo individualno. Z analizo izdelkov odpravijo začetniške napake in utrdijo teoretična znanja

3.2 ELEMENTI FILMSKEGA JEZIKA

Cilji

Dijaki:

- se seznanijo s posebnostmi kompozicije filmske slike,
- spoznajo elemente filmskega jezika, filmsko gramatiko in sintakso,
- spoznajo različne načine oblikovanja vizualnih sporočil.

Vsebine

- Filmski in videoformati – razmerja stranic.
- Kader kot osnovni element filmskega jezika – parametri kadra.
- Filmski plani.
- Gibanje kamere (zasuki – vožnje).
- Osnovna pravila montaže (načelo minimalne razlike med kadri – pravilo osi).

Didaktična priporočila

Teoretska znanja najprej preverijo z ogledom primerov iz filmske zgodovine, nato z izvedbo preprostih videovaj. Znanja in spretnosti, pridobljena s fotografskimi vajami aplicirajo na snemanje videa.

3.3 SVETLOBA V FILMU IN SORODNIH MEDIJIH

Cilji

Dijaki:

- spoznajo lastnosti svetlobe in njihov vpliv na videz motiva,
- se seznanijo z različnimi svetlobnimi telesi in njihovo uporabo v filmu in sorodnih medijih,
- analizirajo tipične svetlobne situacije (eksterjer – dan/noč, interjer – dan/noč),
- spoznajo osnove osvetljevanja v kontroliranih studijskih pogojih,
- z osvetlitvijo dosegajo različne informativne in emotivne učinke.

Vsebine

- Lastnosti svetlobe: usmerjena, trda – razpršena, mehka; smer svetlobe; senca.
- Tipična svetlobna telesa in pribor za uporabo v filmu in sorodnih medijih.
- Varnostni ukrepi pri delu z električnimi napravami.
- Osnovna postavitve luči.
- Uporaba svetlobe v realnih ambientih in v studiu.

Didaktična priporočila

Tehnična znanja dopolnjuje razvijanje ustvarjalnosti, saj s svetlobo ustvarjajo različna vzdušja. Pri praktičnem delu se navajajo na skupinsko delo, načrtovanje dela in upoštevanje varnosti pri delu.

3.4 TEHNOLOGIJA VIDEO- IN AVDIOSNEMANJA

Cilji

Dijaki:

- se seznanijo s sestavo filmske ekipe in dolžnosti posameznih članov,
- navajajo se na skupinsko delo pri pripravi in snemanju filmskih prizorov,
- spoznajo različne filmske (video) forme – dokumentarni zapis dogodka, različne tehnike videointervjujev, igrani prizori,
- uporabljajo pripomočke za snemanje slike in zvoka ter pribor za osvetljevanje.

Vsebine

- Snemanje preprostih prizorov v različnih pogojih.
- Snemanje delovnega postopka.
- Snemanje v kontroliranih pogojih in uporaba sinhronnega zvoka – intervju, dialoški prizor.

Didaktična priporočila

Dijaki, razdeljeni v manjše skupine, realizirajo manj zahtevna vizualna sporočila. Poudarek je na funkcionalni uporabi filmskih izraznih sredstev in racionalnem načrtovanju delovnega procesa. Priporočljivo je, da se v tej fazi organizira ogled filmskega ali TV-studia, kjer se seznanijo s profesionalnimi pogoji filmske in videoprodukcije.

3.5 TEHNIKA IN ESTETIKA FILMSKE IN VIDEOMONTAŽE

Cilji

Dijaki:

- skozi zgodovino filmske in videomontaže spoznajo razvoj filmskega jezika in principe filmske (video) montaže,
- se seznanijo s strojno in programsko opremo za digitalno montažo,
- se naučijo uporabljati programe za montažo videa,
- spoznajo različne faze v postprodukciji videoizdelka,
- *spoznavajo naprednejše procese v videomontaži: grafična oprema, dvo- in tridimenzionalna animacija, posebni učinki, barvna korekcija, obdelava zvoka.*

Vsebine

- Razvoj filmskega jezika in montaže.
- Filmska in elektronska montaža.
- Digitalna montaža in programska oprema za obdelavo videa.
- Vaja – montaža preprostega prizora.
- Faze videomontaže: priprava in izbor materiala, groba in fina montaža, grafična in zvočna oprema.
- Finalizacija izdelka in prenos na medij za prikazovanje (distribucijo).
- *Barvna korekcija, mešanje zvoka, posebni učinki.*
- *Računalniški programi za ustvarjanje DVD-diskov (DVD authoring).*

Didaktična priporočila

Dijaki se najprej seznanijo z uporabo strojne in programske opreme za obdelavo videa. Z montiranjem preprostih prizorov usvojijo osnovna znanja, ki jih uporabijo pri montaži skupnega izdelka – kratkega dokumentarnega ali igranega filma.

3.6 OSNOVE VIDEOPRODUKCIJE

Cilji

Dijaki:

- spoznajo pisne oblike priprave za realizacijo videoizdelka,
- se naučijo tehnike pisanja scenarija, snemalne knjige,
- spoznajo posamezne faze v realizaciji videoizdelka,
- se navajajo na skupinsko delo v filmski ekipi in na načrtovanje dela v vseh fazah produkcije,
- se seznanijo z različnimi oblikami končnih izdelkov in načini distribucije,
- analizirajo in ocenjujejo lastne izdelke,
- *spoznajo pomembnost arhiviranja videogradiv,*
- *se seznanijo s posebnostmi distribucije na spletu.*

Vsebine

- Razvoj ideje in oblikovanje scenarija.
- Izdelava snemalne knjige, »story boarda«, plana snemanja.
- Snemanje in montaža kratkega dokumentarnega filma.
- Priprava kratkega igranega filma ali igranega prizora, snemanje fotostripa, snemanje in montaža igranega prizora.
- Predstavitev videoizdelka.

Didaktična priporočila

Dijaki skupinsko v pogovoru razvijejo idejo in oblikujejo scenarij in druge pisne dokumente v fazi priprave na snemanje. Oblikujejo ekipo in načrtujejo snemanje. Ekipa je tako oblikovana, da so lahko vsi dijaki zaposleni s posameznimi zadolžitvami ali se v vlogah izmenjujejo. Ovrednotijo svoje delo in ga predstavijo na javni predstavitvi.

4 PRIČAKOVANI REZULTATI

Pričakovani rezultati izhajajo iz zapisanih ciljev, vsebin in kompetenc.

4.1 VSEBINSKA ZNANJA

Dijak:

- obvlada osnovne tehnike snemanja, obdelave in distribucije videoizdelka,
- pozna osnove filmskega jezika in drugih teoretičnih zakonitosti,
- uporabi teoretično in praktično poznavanje tehnologije zapisa slike in zvoka pri ustvarjanju in oblikovanju vizualnih sporočil,
- estetsko oblikuje krajše videoizdelke (dokumentarni zapis, igrani prizor ...),
- uporablja spoznanja pri oblikovanju lastnega filmskega okusa in pri kritičnem vrednotenju avdiovizualnih vsebin,
- uporablja računalniško in drugo digitalno opremo pri pripravi snemanju in obdelavi vizualnih izdelkov (fotografija, video).

4.2 PROCESNA ZNANJA

To so znanja, ki omogočajo uporabo specifičnih znanj.

Dijak:

- načrtuje in samostojno ali v timu pripravi krajši fotografski in videodokumentarni zapis, v timu načrtuje in izvede produkcijo ter postprodukcijo krajšega igranega filma (ali igranega prizora), lahko tudi v sodelovanju z drugimi delavnicami (gledališka, plesna, glasbena),
- razvije učinkovite bralne strategije za nadaljnje učenje in izobraževanje,
- uporablja informacijsko-komunikacijsko tehnologijo, sposoben je kritičnega odnosa do informacij na spletu in drugje,
- kritično reflektira lastno znanje (učenje učenja),
- je ustvarjalen, daje pobude, sprejema odločitve, podaja ocene tveganj (samoiniciativnost in podjetnost) ipd.,
- uporablja znanje, pridobljeno pri video- in filmski delavnici v vsakdanjem življenju.

5 MEDPREDMETNE POVEZAVE

Namen medpredmetnega ali interdisciplinarnega povezovanja je večja povezanost in prenosljivost znanja, s čimer ustvarjamo pogoje za večjo ustvarjalnost in podjetnost na vseh predmetnih področjih. Večja prenosljivost znanja oblikuje tudi samostojnejšo osebnost, ki se lažje spopada z različnimi izzivi v življenju, hkrati pa zmožnost povezovanja različnih znanj in spretnosti prispeva k večji kulturni in etični zavesti posameznika.

Medpredmetno povezovanje pomeni iskanje povezav svojega predmeta z drugimi predmetnimi področji, sodelovanje učiteljev različnih predmetnih področij, skupno načrtovanje obravnave sorodnih vsebin, izmenjava primerov in nalog, oblikovanje projektnega tedna in podobno. Medpredmetno načrtovanje lahko izvedemo s samostojno obravnavo medpredmetnih vsebin pri posameznem predmetu ali pa z medpredmetno izvedbo pouka (timsko poučevanje). Ker to zahteva veliko izkušenj in samoiniciativnosti ter je organizacijsko zahtevnejše, poskušamo vsaj medpredmetno načrtovati in usklajevati.

5.1 CILJI IN DEJAVNOSTI MEDPREDMETNIH POVEZAV

Tabela 1: Cilji in primeri dejavnosti medpredmetnih povezav

Cilji	Primeri in opisi
Dijaki: <ul style="list-style-type: none">• oblikujejo in ustvarjajo vizualna sporočila;	Na dramsko-gledališki gimnaziji je program zastavljen tako, da se vsi strokovni predmeti medsebojno lahko povezujejo. S pridobljenim znanjem teorije in prakse oblikovanja vizualnih sporočil lahko dijaki sodelujejo pri naslednjih predmetih: dramsko-gledališka delavnica, zvočno-glasbena delavnica, improdelavnica, gibalna delavnica, in likovna delavnica.
<ul style="list-style-type: none">• odkrivajo povezave filma oziroma videa z literarnimi zvrstmi;	Slovenščina in tuji jeziki: besedila kot navdih za vizualno sporočilo; skladnost oziroma sporočilnost besedila in vizualne upodobitve; elementi lingvistike v filmskem jeziku.
<ul style="list-style-type: none">• poglobljeno razumevajo soodvisnost filma z	Zgodovina: zgodovinska obdobja; družbena gibanja; zgodovina ljudstev; nacionalne ideje.

zgodovinskimi in družbenimi gibanji;	
<ul style="list-style-type: none"> odkrivajo povezave fotografije, filma in videa z umetnostnimi zvrstmi; 	Film in video, likovna umetnost, umetnostna zgodovina: slikarstvo in sodobni vizualni mediji; likovna izrazna sredstva svetloba, barva, harmonija, kompozicija, motiv.
<ul style="list-style-type: none"> odkrivajo vizualne značilnosti slovenskih pokrajin in drugih geografskih okolij; 	Geografija: svetovni in regijski kulturni centri; naravna in kulturna dediščina.
<ul style="list-style-type: none"> spoznavajo in uporabljajo računalniške programe za fotografijo in video; 	Informatika: ustvarjanje, snemanje in predvajanje videa; digitalno opismenjevanje.
<ul style="list-style-type: none"> razumejo zakonitosti zapisa slike in zvoka; 	Fizika: svetloba; nihanje, frekvenca, lastnosti svetlobe in barv; elektronski in digitalni prenos in zapis informacij.
<ul style="list-style-type: none"> spoznavajo fiziološke in psihološke procese pri ustvarjanju in percepciji vizualnih del. 	Biologija: okolje; čutila, sluh, vid; psihologija.

5.2 DEJAVNOSTI ZA RAZVOJ KOMPETENC

Tabela: Kompetence in dejavnosti za razvoj kompetenc

Kompetence	Dejavnosti za razvoj kompetence
Sporazumevanje v maternem jeziku	Dijaki: <ul style="list-style-type: none">• oblikujejo ideje, scenarije v slovenskem jeziku. Pišejo komentarje pri dokumentarnih vsebinah, oblikujejo in razvijajo dialoge v intervjujih ali igranih prizorih;
Sporazumevanje v tujem jeziku	
Digitalna kompetenca	<ul style="list-style-type: none">• uporabljajo računalniško in drugo digitalno opremo;
Učenje učenja	<ul style="list-style-type: none">• razvijajo odgovornost za lastno znanje in napredovanje;
osebne in državljske kompetence	<ul style="list-style-type: none">• z vizualno ustvarjalnostjo razvijajo svojo osebnost in narodno pripadnost;
Samoiniciativnost in podjetnost	<ul style="list-style-type: none">• razvijajo svojo ustvarjalnost, dajanje pobud, sprejemanje odločitev;
Kulturna zavest	<ul style="list-style-type: none">• ohranjajo kulturno zavest skozi vizualne medije.

6 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Temeljne naloge, ki jih morajo učitelji izpolniti s pomočjo tega učnega načrta, so razvijanje spretnosti, potrebnih za ustvarjanje izdelkov vizualnega sporočanja in spodbujanje potrebe po lastni ustvarjalnosti. Izbira metode vodenja učnega procesa in izbira literature je v celoti odločitev učitelja. Upoštevati je treba, da je čas, ki je namenjen temu predmetu, razmeroma kratek, zato mora biti vsako srečanje učitelja z dijakom skrbno in natančno načrtovano.

Razvoj tehnike in teoretičnih znanj naj bo v skladu in soglasju z razvojem vizualnih procesov. Pri izbiri vsakega naslednjega koraka v dijakovem repertoarju je treba upoštevati tri splošna načela težavnosti: tehnično, vsebinsko in načelo kompleksnosti fature vizualnega dela. Vsako nalogo v učnem procesu je treba realizirati na profesionalni ravni, upoštevajoč posebnosti vsakega učenca, njegovih intelektualnih potencialov, motivacije za samostojno delo, vendar z jasno načrtovanimi nalogami. Kontinuiteta dvigovanja težavnosti mora biti enakomerna. Tako doseženo poznavanje vizualnih medijev mora postati pomemben del splošne kulture vsakega dijaka.

Nadarjenim in ambicioznejšim dijakom lahko postavimo višje umetniške zahteve. Pouk delavnice poteka v manjših skupinah in individualna s posameznimi dijaki. Optimalno je delo s petimi ali šestimi dijaki glede na specifično posamezne vaje oziroma skupinskega projekta.

Na dramsko-gledališki gimnaziji je ena izmed pomembnih dejavnosti tudi združevanje znanj, pridobljenih pri vseh strokovnih predmetih. Znanja, ki jih dijaki pridobijo pri video-filmski delavnici, lahko uporabijo pri snemanju produkcij gledaliških, gibalnih in glasbene delavnice.